

Toetsresultaten interpreteren

IN 3 STAPPEN VAN DATA TOT ACTIE

Leerlingen maken regelmatig toetsen om hun kennis en vaardigheden te laten zien. Hun prestaties worden weergegeven in een toetsscore. Die score zegt op zichzelf nog niets, eerst moet je die interpreteren. Maar hoe doe je dat? En hoe kom je dan uiteindelijk tot een actie?

Het betekenis geven aan data kan je doen aan de hand van 3 stappen. Door bij iedere stap de juiste vragen te stellen, kom je tot een onderbouwde actie.

Stap 1: Van data naar informatie Wat zie ik?

Toetsscores van leerlingen zijn een voorbeeld van data. Het zijn ruwe scores die nog betekenis moeten krijgen. Dit doe je door de scores te interpreteren. Je kijkt hiervoor naar verschillende elementen:

- De verdeling van de scores: Liggen de scores erg ver uit elkaar of scoren leerlingen nagenoeg hetzelfde? Hoeveel leerlingen scoren voldoende op de toets?
- Het gemiddelde: Wat is de gemiddelde score van alle leerlingen?
- Verschillende toetsonderdelen: Is op een bepaald onderdeel veel beter of slechter gescoord?
- Vragen. Zijn bepaalde opgaven vaak goed of fout gemaakt?
- Al deze elementen helpen je om toetsscores te interpreteren: En met geïnterpreteerde scores heb je ineens informatie.

Tip: Zorg dat je weet om wat voor type toets het gaat, bijvoorbeeld vaardigheidstoets, beheersingstoets etc.

Stap 2: Van informatie naar kennis: Wat vind ik?

Geïnterpreteerde scores geven informatie over de kennis en vaardigheden van leerlingen. Maar ze zijn slechts één informatiebron. Als je het toetsresultaat wilt verklaren, heb je ook andere informatie nodig. Kijk ook naar:

- Eigen verwachtingen: Klopt het toetsresultaat met jouw eigen beeld van de leerling?
- Vorige momenten: Heeft de leerling op eerder gemaakte toetsen vergelijkbare scores gehaald?
- Andere leergebieden: Haalt de leerling vergelijkbare scores op andere vakken?
- Overige factoren: Was de leerling gemotiveerd? Hoe verliep de afname? Is de toets correct nagekeken?

Wanneer je al deze vragen voor jezelf beantwoordt, wordt de score op één toets onderdeel van een groter geheel. Er verschijnt een beeld van de leerling. Alle informatie samen geeft je dus kennis over de leerling. En die kennis kun je gebruiken voor de volgende stap.

Voorbeeld

Klas 3 van leraar Bert heeft een geschiedenistoets gemaakt.

	Totaal	Vraag 1	Vraag 30
Achmed	18	1	0
Joost	14	0	0
Madelief	22	1	0
Sjors	24	1	1
Daphne	19	0	0
Ilse	28	1	0
Gemiddeld	21		

Stap 1: Leerlingen scoorden gemiddeld 21 punten (van het totaal van 30). De scores liggen vrij ver uit elkaar. Joost behaalde 14 punten, dat is de laagste score. Ilse behaalde 28 punten, dat is de hoogste score. Op het onderdeel 'Jagers en Boeren' (vraag 1-10) heeft Ilse zelfs bijna alle vragen goed. Vraag 30 heeft ze fout, maar leraar Bert ziet dat bijna alle leerlingen in de groep deze vraag fout hebben.

Stap 2: De leerlingen hadden één uur tijd voor de geschiedenistoets. De meeste leerlingen waren aan het einde nog niet klaar. Leraar Bert denkt dat veel leerlingen daardoor de laatste vraag fout hebben gemaakt. Het toetsresultaat van Ilse past bij zijn verwachtingen, zij scoort vaker zo hoog op de toetsen voor geschiedenis. Ook bij andere vakken staat ze er goed voor.

Stap 3: Van kennis naar actie: Wat doe ik?

Toetsanalyses zijn waardevol materiaal. Je vergroot je kennis over een leerling en die kennis kun je inzetten om de juiste vervolgstap te zetten. Hierbij leg je de link of je voorgenomen acties bij alle leerlingen passend zijn. Welk lesaanbod staat de komende periode centraal? Welke instructie ga je de komende periode geven? Stel jezelf de volgende vragen:

- Doel: Kan het doel worden behaald zonder aanvullende actie?
- Aanpassingen: Voor welke leerling(en) is aangepaste instructie of onderwijsaanbod nodig?

Zo helpt de informatie uit de toets en andere informatiebronnen je tot een onderbouwde actie te komen.

Samenvattend

Toetsscores interpreteren kan in drie stappen. Eerst kijk je naar wat je ziet. Daardoor krijgen de toetsscores betekenis en vormen ze informatie. Vervolgens bedenk je wat je van de toetsscores vindt. Hiervoor vergelijk je de informatie uit de toets met andere informatie. Zo probeer je de toetsscores te verklaren. Alle informatie samen leidt tot kennis. Door deze kennis te relateren aan de doelen voor de komende periode, kom je tot een onderbouwde actie.

Stap 3: Tijdens de toetsbespreking behandelt leraar Bert de laatste vraag nog even klassikaal. Samen met Joost neemt hij de stof nog een keer door. Vanuit zijn analyse van de toetsscores verwacht hij niet dat er verder nog extra instructie nodig zal zijn. Wel gaat hij Ilse een verdiepende opdracht geven in de komende lessen.

PS. Aannames bij het interpreteren

Als je een toets gaat interpreteren, dan vertrouw je erop dat de toets weergeeft hoe goed een leerling iets kan. Dat betekent dat je een aantal aannames doet.

- De vraagvorm past bij wat de toets wil meten
Kunnen leerlingen zwemmen? Kennen leerlingen alle vermenigvuldigingstafels t/m 10? Zwemmen en vermenigvuldigen toets je op een verschillende manier. De vraagvorm zorgt ervoor dat leerlingen hun kennis en vaardigheid goed kunnen laten zien.
- Alle(en) relevante onderdelen komen in de toets aan bod
Als je wilt weten in hoeverre leerlingen de topografie van Nederland kennen, dan moet de toets plaatsen uit heel Nederland bevatten. Alleen vragen over de provincie Gelderland is te weinig en vragen over heel Europa is te veel.
- Een soortgelijke toets leidt tot eenzelfde score
Als je een andere toetsversie aanbiedt, dan moet de leerling daar eenzelfde toetsresultaat op kunnen behalen. Dat betekent dat de vragen even moeilijk zijn. Het toetsresultaat wordt ook beïnvloed door het aantal toetsvragen. Bij weinig toetsvragen is de invloed van één vraag veel groter dan bij veel toetsvragen.
- De score is juist berekend
Bij handmatig nakijken komen verschillende leraren tot eenzelfde score voor een leerling. Bij automatisch nakijken zijn geen fouten gemaakt door de computer.
- Het doel van de toets past bij jouw doel
De toets is gemaakt met een doel, bijvoorbeeld om te adviseren over het vervolgonderwijs van een leerling. De toets mag je niet zonder meer voor een ander doel gebruiken, bijvoorbeeld voor de evaluatie van het functioneren van de leraar. Bij de interpretatie en het gebruik van toetsscores is het belangrijk dat je hetzelfde doel als de toetsmaker hebt.